

Preambul

(1) Activitatea aeronautică civilă pe teritoriul și în spațiul aerian național român este reglementată prin Codul aerian, prin actele normative interne din domeniu și se desfășoară cu respectarea prevederilor Convenției privind aviația civilă internațională, semnată la Chicago la 7 decembrie 1944, precum și ale altor convenții și acorduri internaționale la care România este parte.

(2) Potrivit Codului aerian al României din 2020, în conformitate cu strategia de dezvoltare, cerințele, standardele și recomandările organizațiilor internaționale de aviație civilă și tratatele internaționale la care România este parte, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, în calitatea sa de autoritate de stat în domeniul aviației civile, emite reglementări aeronautice civile române care au caracter obligatoriu pentru toate persoanele fizice și juridice cărora le sunt aplicabile.

(3) Autoritatea Aeronautică Civilă Română este autoritate competentă delegată de Ministerul Transporturilor și Infrastructurii pentru certificarea personalului aeronautic civil, pentru supravegherea menținerii condițiilor asociate documentelor de certificare emise și pentru exercitarea funcției de supervizare a siguranței, astfel cum este definită de Codul aerian al României din 2020.

(4) Reglementările aeronautice civile române se elaborează și se emit în conformitate cu prevederile și recomandările Convenției privind aviația civilă internațională, semnată la Chicago la 7 decembrie 1944, și ale altor convenții și acorduri internaționale la care România este parte, în scopul asigurării unui caracter unitar, coerent și modern al procesului de elaborare și dezvoltare a sistemului național de reglementare în domeniul aeronautic civil român.

(4) Prezenta reglementare a fost elaborată având la bază prevederile Codului aerian al României, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 222 din 19 martie 2020, și standardele și practicile recomandate în Anexele nr. 1 și 6 la Convenția de la Chicago privind aviația civilă internațională, în scopul de a stabili cerințele de licențiere pentru dispecerii operațiunii zbor.

Capitolul 1 Dispoziții generale

1.1. Obiectiv

Obiectivul prezentei reglementări îl reprezintă stabilirea cerințelor pentru eliberarea licenței naționale de dispecer operațiuni zbor.

1.2. Domeniul de aplicare

1.2.1. Prezenta reglementare, stabilește cerințele aplicabile în cazul autorităților responsabile pentru eliberarea, menținerea, suspendarea sau revocarea licențelor și a

autorizărilor dispecerilor operațiuni zbor și pentru certificarea și supravegherea organizațiilor de pregătire.

1.2.2. Prezenta reglementare se aplică:

- a) autorității de licențiere;
- b) operatorilor aerieni și agenților aeronautici (furnizori de servicii de control operațional/dispecerat în baza codului CAEN 5223);
- c) organizațiilor de pregătire dispeceri operațiuni zbor;
- d) dispecerilor operațiuni zbor.

1.3. Definiții

Atunci când termenii de mai jos sunt folosiți în prezenta reglementare, ei vor avea următorul înțeles:

- agent aeronautic – orice persoană fizică sau entitate, cu sau fără personalitate juridică, certificată să desfășoare activități aeronautice (furnizori de servicii de control operațional/dispecerat în baza codului CAEN 5223);
- autoritatea de licențiere – Autoritatea Aeronautică Civilă Română, organism tehnic specializat delegat de autoritatea de stat să exercite atribuțiile de supervizare a siguranței și de certificare a personalului aeronautic civil;
- autorizare - înscris în licența de dispecer operațiuni zbor, constituind parte integrantă a licenței, prin care sunt stabilite anumite condiții speciale, drepturi/atribuții sau limitări referitoare la acea licență.
- certificat de operator aerian - documentul care atestă capacitatea unui operator aerian de a efectua activități de transport aerian public;
- conversie - obținerea licenței de dispecer operațiuni zbor prin creditarea experienței de personal navigant, meteorolog aeronautic, controlor de trafic aerian sau supraveghetor tehnic al dispecerului operațiuni zbor, deținută de solicitant, în conformitate cu prevederile prezentei reglementări;
- curs de pregătire - instruirea teoretică și/sau practică elaborată într-un cadru structurat și oferită într-o perioadă definită;
- examinare - un test formalizat de evaluare a cunoștințelor și a înțelegerii de care dă dovadă o persoană;
- licență - un document eliberat și autorizat în conformitate cu prezenta reglementare, care dă dreptul titularului său legal să exercite privilegiile asociate autorizărilor conținute în respectivul document;

- modificare - schimbarea datelor conținute în licență;
- obținere – procedeu administrativ prin care solicitantului i se oferă dreptul de a desfășura activitățile aeronautice civile specifice dispecerului operațiunii zbor;
- operator aerian - persoană fizică sau juridică autorizată și/sau licențiată, angajată în operarea aeronavelor;
- organizație de pregătire - o organizație certificată de autoritatea competentă pentru a furniza unul sau mai multe tipuri de pregătire;
- pregătire specifică operatorului - instruirea teoretică și/sau practică elaborată într-un cadru structurat și oferită într-o perioadă definită care cuprinde procedurile, manualele, aprobările specifice și sistemele utilizate de operatorul aerian;
- reînnoire - actul administrativ adoptat după expirarea unei autorizări sau a unui certificat, care reînnoiește privilegiile asociate autorizării sau certificatului pentru o nouă perioadă determinată, sub rezerva îndeplinirii cerințelor specificate;
- revalidare - actul administrativ adoptat în perioada de valabilitate a unei autorizări sau a unui certificat, care permite titularului să își exercite în continuare privilegiile asociate autorizării sau certificatului pentru o nouă perioadă determinată, sub rezerva îndeplinirii cerințelor specificate
- revocare - retragerea definitivă de către autoritatea de licențiere a unei licențe sau autorizări asociate acesteia. În urma revocării licenței, deținătorul pierde definitiv toate privilegiile asociate licenței sau autorizării. În cazul revocării de către autoritatea de licențiere a licenței deținute anterior, orice nouă licență se consideră a fi obținută inițial;
- siguranța zborului - capacitate a activității aeronautice constând în evitarea afectării sănătății sau pierderii de vieți omenești, precum și a producerii de pagube materiale în timpul sau din cauza operațiunilor aeriene;
- suspendare - retragerea temporară de către autoritatea de licențiere a unei licențe sau autorizări pentru o perioadă de timp stabilită de către autoritatea competentă emitentă. În urma suspendării se pierde temporar privilegiile asociate licenței, calificării sau autorizării;
- sistem de licențiere - ansamblul activităților desfășurate în conformitate cu prevederile prezentei reglementări în scopul obținerii, reînnoirii și revalidării licenței de dispecer operațiuni zbor.

1.4. Abrevieri

AACR - Autoritatea Aeronautică Civilă Română

ATS - Servicii de trafic aerian

OACI - Organizația Aviației Civile Internaționale

LDOZ- Licențierea dispecerilor operațiuni zbor

PAC – Procedură de Aeronautică Civilă

RACR - Reglementare aeronautică civilă română

Capitolul 2 Licența de dispecer operațiuni zbor

2.1. Prezenta parte stabilește cerințele referitoare la eliberarea, revalidarea și reînnoirea licențelor de dispecer operațiuni zbor și a autorizărilor lor asociate, precum și condițiile de valabilitate și de utilizare a acestora.

2.2. Exercițarea atribuțiilor specifice dispecerilor operațiuni zbor în cadrul compartimentelor de tip dispecerat zbor ale operatorilor aerieni sau agenților aeronautici este permisă numai persoanelor care dețin o licență corespunzătoare cu autorizația asociată, emisă de autoritatea de licențiere în conformitate cu cerințele conținute în prezenta reglementare.

2.3. Exercițarea atribuțiilor specifice dispecerilor operațiuni zbor se va face în limita calificărilor, competențelor, pregătirii și aprobărilor specifice deținute de operatorul aerian.

2.4. Licența trebuie să conțină toate informațiile relevante cu privire la privilegiile acordate de un astfel de document și să fie conformă cu specificațiile prezentate în procedura autorității de licențiere, PAC-LDOZ, ediția aplicabilă în vigoare.

2.5. Cererile de eliberare, revalidare sau reînnoire a licențelor și/sau autorizărilor asociate se depun la autoritatea de licențiere, în conformitate cu procedurile emise de aceasta în aplicarea prezentei reglementări.

2.6. Cererile trebuie să fie însoțite de dovada că solicitantul este competent să exercite activități de dispecer operațiuni zbor, în conformitate cu cerințele stabilite în prezenta reglementare.

2.7. Exercițarea privilegiilor acordate de o licență depinde de valabilitatea autorizărilor și a certificatului medical.

2.8. Licența este proprietatea titularului.

2.9. Examinarea teoretică se va desfășura în cadrul autorității de licențiere, în conformitate cu procedura PAC EXAM, ediția aplicabilă în vigoare.

2.10. Examinarea teoretică este promovată dacă se obține minim 75% din punctajul maxim la fiecare disciplină, iar valabilitatea examinării este de 24 de luni.

2.11. Licența de dispecer operațiuni zbor, acordată de către autoritatea de licențiere în conformitate cu prevederile cuprinse în prezenta reglementare, este valabilă pe termen nedeterminat.

2.12. Valabilitatea autorizărilor acordate de către autoritatea de licențiere în conformitate cu prevederile cuprinse în prezenta reglementare este de 24 de luni.

2.13. Exercițarea privilegiilor acordate printr-o licență depinde de valabilitatea autorizărilor și a certificatului medical.

2.14. Titularii licențelor nu exercită privilegiile propriei licențe atunci când nu sunt siguri că pot exercita privilegiile licenței în siguranță și, în astfel de cazuri, informează imediat operatorul cu privire la incapacitatea temporară de a exercita privilegiile licenței.

Capitolul 3 Condiții pentru obținerea licenței de dispecer operațiuni zbor

Persoanele care solicită eliberarea unei licențe de dispecer operațiuni zbor trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

1. limita minimă de vârstă este de 21 de ani;
2. studii medii (diplomă de bacalaureat);
3. cunoașterea limbii engleze pentru aviație la un nivel care să asigure buna desfășurare a activității de dispecer operațiuni zbor;
4. să aibă următoarea experiență:
 - a. 2 ani de serviciu, în total, în oricare dintre funcțiile specificate la pct. (i),(ii) și (iii) inclusiv sau în orice combinație a acestor funcții, cu condiția ca în caz de experiență combinată, durata de serviciu în cel puțin una dintre funcții să fie de minimum un an:
 - (i) membru al echipajului de conducere de la bordul aeronavelor civile (piloți, navigatori, mecanici și/sau ingineri de bord și operatori radionaviganți); sau
 - (ii) meteorolog într-o organizație care oferă servicii specifice în transportul aerian; sau
 - (iii) controlor de trafic aerian, supraveghetor tehnic al dispecerului operațiuni zbor sau supraveghetor tehnic al sistemelor privind operațiunile de zbor pentru transportul aerian; sau
 - b. cel puțin un an de serviciu în calitate de asistent al dispecerului operațiuni zbor în transportul aerian în cadrul unui operator aerian certificat sau agent aeronautic; sau
 - c. să facă dovada absolvirii unui curs de pregătire teoretică inițială în cadrul unei organizații de pregătire certificată de autoritatea de licențiere conform capitolului 11, denumit în continuare curs de formare dispeceri operațiuni zbor. Prin curs de pregătire teoretică inițială se înțelege un curs desfășurat în țară, al cărui cadru de desfășurare, lectori, durată și programe de pregătire sunt aprobate de către autoritatea de licențiere. Durata cursului de pregătire inițială este de minimum 270 de ore, iar programa de pregătire este prezentată în Anexa la prezenta reglementare;

5. să facă dovada exercitării prerogativelor funcției de dispecer operațiuni de zbor timp de cel puțin 90 de zile lucrătoare, în cele șase luni imediat anterioare depunerii cererii de obținere a licenței, în cadrul unei organizații de pregătire certificată de autoritatea de licențiere sau la un operator aerian certificat sau agent aeronautic, sub supravegherea unui dispecer operațiuni de zbor acceptat de autoritatea de licențiere în acest scop;
6. să facă dovada că este deținător al unui certificat de aptitudine medicală, în termen de valabilitate, conform reglementărilor aplicabile;
7. să promoveze examinarea teoretică, la disciplinele specificate la capitolul 9;
8. să facă dovada participării la un zbor, în vederea calificării, în compartimentul echipajului de zbor al unui avion, în ultimele 12 luni (aplicabil doar dispecerilor care își exercită atribuțiile în cadrul unui operator aerian care desfășoară transport aerian comercial sau agent aeronautic care furnizează servicii unor astfel de operatori). Zborul va fi efectuat deasupra uneia dintre zonele de operare pentru care deține calificări.

Capitolul 4 Condiții pentru revalidarea licenței de dispecer operațiuni zbor

În vederea revalidării autorizației, dispecerul operațiuni zbor trebuie:

- a. să dețină licența de dispecer operațiuni zbor în termen de valabilitate;
- b. să dețină un certificat de aptitudine medicală, în termen de valabilitate, eliberat de o instituție medicală recunoscută de autoritatea de licențiere;
- c. să facă dovada absolvirii unui curs de pregătire teoretică de perfecționare, în cadrul unei organizații de pregătire certificată de autoritatea de licențiere sau în cadrul unui operator aerian certificat sau agent aeronautic, care să cuprindă cunoștințele specificate la capitolul 9, în ultimele 12 luni de valabilitate a autorizației;
- d. să facă dovada absolvirii unui curs de pregătire specifică, în cadrul unui operator aerian certificat sau agent aeronautic, în ultimele 12 luni de valabilitate a autorizației.

Capitolul 5 Condiții pentru reînnoirea licenței de dispecer operațiuni zbor

5.1. În vederea reînnoirii autorizației de dispecer operațiuni zbor, solicitantul trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- a. să facă dovada că este deținător al unui certificat de aptitudine medicală, în termen de valabilitate, eliberat de o instituție medicală recunoscută de autoritatea de licențiere;
- b. să facă dovada absolvirii unui curs teoretic de pregătire aprobat de autoritatea de licențiere, în cadrul unei organizații de pregătire certificată de autoritatea de licențiere sau în cadrul unui operator aerian certificat sau agent aeronautic, sub supravegherea unui dispecer operațiuni zbor acceptat de autoritatea de licențiere în acest scop, durata

pregătirii teoretice fiind stabilită în urma evaluării efectuate de către organizația de pregătire certificată de autoritatea de licențiere sau de operatorul aerian certificat sau agentul aeronautic și a unei pregătiri practice de minimum 3 luni.

c. să susțină în cadrul autorității de licențiere o examinare teoretică la următoarele discipline:

- (i) Legislație și reglementări aeronautice;
- (ii) Proceduri operaționale;
- (iii) Meteorologie aeronautică, și
- (iv) Proceduri de comunicații aeronautice și cunoștințe de limba engleză pentru aviație.

5.2. Examinarea teoretică se va desfășura în cadrul autorității de licențiere, în conformitate cu procedura PAC EXAM, ediția aplicabilă în vigoare.

Capitolul 6 Conversia la licența de dispecer operațiuni zbor

6.1. Pentru conversia la licența de dispecer operațiuni zbor solicitantul trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a. să facă dovada că este deținător a cel puțin uneia dintre următoarele licențe:

- (i) membru al echipajului de conducere de la bordul aeronavelor civile (piloți, navigatori, mecanici și/sau ingineri de bord și operatori radionaviganți);
- (ii) meteorolog într-o organizație care oferă servicii specifice în transportul aerian;
- (iii) controlor de trafic aerian, supraveghetor tehnic al dispecerului operațiuni zbor sau supraveghetor tehnic al sistemelor privind operațiunile de zbor pentru transportul aerian;
- (iv) dispecer de operațiuni de zbor emisă de un alt stat membru OACI.

b. să facă dovada că este deținător al unui certificat de aptitudine medicală, în termen de valabilitate, eliberat de o instituție medicală recunoscută de autoritatea de licențiere;

c. să facă dovada absolvirii unui curs de pregătire teoretică, cu durata de minimum 60 de ore, în cadrul unei organizații de pregătire certificată de autoritatea de licențiere conform capitolului 11, sau

d. să facă dovada absolvirii unui curs teoretic, cu durată minimă de 3 luni, în cadrul operatorului aerian certificat sau agentului aeronautic, sub supravegherea unui dispecer operațiuni de zbor acceptat de autoritatea de licențiere în acest scop;

e. să facă dovada exercitării prerogativelor funcției de dispecer operațiuni zbor timp de cel puțin 30 de zile lucrătoare, în cele trei luni imediat anterioare depunerii cererii, în cadrul unei organizații de pregătire certificată de autoritatea de licențiere sau la un operator aerian certificat, sub supravegherea unui dispecer operațiuni zbor acceptat de autoritatea de licențiere în acest scop;

f. să susțină în cadrul autorității de licențiere o examinare teoretică la următoarele discipline:

- (i) Legislație și reglementări aeronautice;
- (ii) Proceduri operaționale;
- (iii) Meteorologie aeronautică, și
- (iv) Proceduri de comunicații aeronautice și cunoștințe de limba engleză de aviație.

6.2. Examinarea teoretică se va desfășura în cadrul autorității de licențiere, în conformitate cu procedura AACR PAC EXAM, ediția aplicabilă în vigoare.

Capitolul 7 Modificarea autorizației de dispecer operațiuni zbor

7.1. Datele din licența/autorizația de dispecer operațiuni zbor, în termen de valabilitate, se modifică atunci când deținătorul se mută în cadrul altui operator aerian sau agent aeronautic.

7.2. În vederea modificării autorizației de dispecer operațiuni zbor, solicitantul trebuie:

- a. să dețină deține o licență de dispecer operațiuni zbor în termen de valabilitate;
- b. să facă dovada absolvirii unui curs de pregătire specifică în cadrul noului operator sau agent aeronautic.

Capitolul 8 Acceptarea dispecerilor operațiuni de zbor de către autoritatea de licențiere pentru efectuarea pregătirii teoretice și practice

8.1. În vederea acceptării de către autoritatea de licențiere pentru efectuarea pregătirii teoretice și practice, un dispecer operațiuni zbor trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- a. să fie nominalizat în acest sens de operatorul aerian sau agentul aeronautic;
- b. să dețină licență de dispecer operațiuni zbor în termen de valabilitate;
- c. să dețină un certificat de absolvire a unui curs privind tehnicile de instruire sau o diplomă de formator profesional;

d. să dețină experiență ca dispecer operațiuni zbor de minimum 2 ani în cadrul operatorului sau agentului aeronautic respectiv sau minimum 3 ani în cadrul unui alt operator aerian sau agent aeronautic.

8.2. Lista cu dispecerii nominalizați pentru instruirea practică va fi transmisă de operatorul aerian sau agentul aeronautic la autoritatea de licențiere, în vederea acceptării, înainte de începerea procesului de instruire practică.

8.3. Operatorul aerian va dezvolta programe de pregătire specifice de perfecționare, anuale, pentru menținerea competenței dispecerilor nominalizați să asigure instruirea dispecerilor operațiuni zbor.

8.4. Prin excepție de la cerințele prevăzute la art. 8.1. (d), autoritatea de licențiere poate aproba reducerea experienței la 1 an. Aprobarea se acordă pe baza unei analize de risc, aprobată de autoritatea de licențiere.

Capitolul 9 Demonstrarea cunoștințelor teoretice

9.1. Autoritatea de licențiere va verifica, printr-o examinare scrisă, cunoștințele pe care trebuie să le dețină un dispecer operațiuni zbor.

9.2. Examinarea teoretică se va desfășura în cadrul autorității de licențiere, în conformitate cu procedura PAC EXAM, ediția aplicabilă în vigoare.

9.3. Valabilitatea examenelor teoretice este de 24 de luni.

9.4. Examinarea teoretică pentru obținerea licenței cuprinde următoarele discipline:

a. Legislație și reglementări aeronautice:

(i) reguli și reglementări relevante deținătorului de licență de dispecer operațiuni zbor;

(ii) practici și proceduri corespunzătoare serviciilor de trafic aerian.

b. Cunoașterea aeronavei:

(i) principiile de funcționare a grupurilor motopropulsoare, sistemele și aparatele de bord ale avionului;

(ii) limitările de operare/funcționare a avioanelor și grupurile motopropulsoare;

(ii) lista minimă de echipamente.

c. Proceduri de planificare a zborului și calculul performanței:

(i) efectele încărcării și centrărilor asupra performanței aeronavei și caracteristicile zborului, calculul masei/greutății și centrărilor;

- (ii) planificarea operațională a zborului, calculul consumului de combustibil și al autonomiei de zbor, proceduri de selectare a aeroportului de rezervă, controlul vitezei de croazieră pe rută, operațiuni lung curier;
- (iii) performanțe la decolare, urcare, criterii de obstacolare și limitări;
- (iv) performanțe pentru zborul de croazieră inclusiv altitudini minime, depresurizare, cedare de motor și defecțiuni ale trenului de aterizare;
- (v) performanțe și limitări la aterizare și apropiere;
- (vi) întocmirea și depunerea planului de zbor ATS;
- (vii) principiile de bază ale sistemelor digitale pentru planurilor de zbor.

d. Performanțe umane:

- (i) performanțe umane specifice sarcinilor operaționale ale dispecerului operațiuni zbor, inclusiv principii aplicabile lucrului în echipă.

e. Meteorologie aeronautică:

- (i) meteorologie aeronautică, mișcarea/deplasarea formațiunilor barice, structura fronturilor și originea și caracteristicile fenomenelor meteorologice semnificative care influențează condițiile de decolare, zborul pe rută și aterizarea;
- (ii) interpretarea și aplicarea hărților și prognozelor de meteorologie aeronautică; coduri și abrevieri, utilizarea și procedurile de obținere a informațiilor meteorologice.

f. Navigație aeriană:

- (i) principiile navigației aeriene, cu accent pe zborul instrumental.

g. Proceduri operaționale:

- (i) utilizarea documentației aeronautice și a procedurilor standard;
- (ii) proceduri operaționale pentru transportul mărfurilor și bunurilor periculoase;
- (iii) proceduri legate de accidente și incidentele de aviație, proceduri de urgență în zbor;
- (iv) proceduri legate de intervenția ilicită și deturnarea avionului.

h. Principiile zborului:

- (i) principiile zborului cu privire la categoria corespunzătoare aeronavei.

i. Comunicații radio și limba engleză pentru aviație:

- (i) proceduri pentru comunicații cu aeronavele și stațiile relevante de la sol;
- (ii) termeni de aviație specifici sarcinilor dispecerului operațiuni zbor.

Capitolul 10 Suspendarea și revocarea licenței de dispecer operațiuni zbor

10.1. Licențele pot fi suspendate sau revocate de către autoritatea de licențiere atunci când titularul licenței nu se conformează cerințelor din prezenta reglementare.

10.2 Licența de dispecer operațiuni zbor își poate pierde valabilitatea prin suspendare temporară înainte de expirarea termenului pentru care a fost acordată, în următoarele situații:

a. titularul a fost declarat inapt medical pentru exercitarea în continuare a atribuțiilor și îndeplinirea responsabilităților în calitate de dispecer operațiuni zbor;

b. prin decizie a autorității de licențiere, în urma constatării unor deficiențe majore, de natură să prejudicieze siguranța zborului și eficiența operațiunilor aeriene ale operatorului aerian, sau a unei conduite profesionale incompatibile cu respectiva funcție, titularului îi este revocată sau suspendată licența;

10.3. Perioada maximă pentru care se acordă sancțiunea de suspendare a licenței de dispecer operațiuni zbor este de 6 luni.

10.4. Reluarea activității unui dispecer operațiuni zbor în urma expirării perioadei de suspendare a licenței se va face după parcurgerea unui curs de reîmprospătare a cunoștințelor teoretice și a deprinderilor practice, cu o durată minimă de 40 de ore, sub supravegherea unui dispecer operațiuni zbor licențiat.

10.5. În cazul în care titularul licenței de dispecer operațiuni zbor acumulează două sancțiuni de suspendare a licenței, într-o perioadă de 36 de luni, se procedează la revocarea licenței, titularul trebuind să parcurgă etapele procesului de acordare inițială a licenței.

10.6. Licența poate fi revocată în caz de neglijență gravă /abuz sau în condițiile în care deținătorul își pierde definitiv aptitudinea medicală.

10.7. Atunci când licența titularului este revocată, acesta înapoiază imediat licența autorității de licențiere, în conformitate cu procedurile administrative stabilite de către autoritatea respectivă.

10.8. Sancțiunile sunt comunicate în termen de 3 zile calendaristice operatorului aerian pentru a lua măsurile necesare.

10.9. Ridicarea sancțiunilor este dispusă numai de autoritatea de licențiere.

10.10. Măsurile prevăzute de suspendare/revocare a licenței de dispecer operațiuni zbor poate fi contestată în scris, în conformitate cu legislația aplicabilă în vigoare.

Capitolul 11 Organizații de pregătire dispeceri operațiuni zbor

11.1. Organizația de pregătire, în sensul prezentei reglementări, este o organizație certificată de autoritatea de licențiere, care deține personal și echipamente specifice care operează într-un mediu corespunzător și care oferă instruire pe baza unor programe de pregătire, în scopul obținerii, revalidării și reînnoirii licenței de dispecer operațiuni zbor.

11.2. Organizația de pregătire care solicită certificarea va prezenta autorității de licențiere, spre aprobare, următoarele documente aferente certificării solicitate:

- (i) manualul de instruire și
- (ii) manualul de calitate.

11.3. Certificatul organizației de pregătire se acordă initial pentru o perioadă de 12 luni și poate fi prelungit cu perioade de maximum 24 de luni.

11.4. Certificatul poate fi modificat, suspendat sau revocat de autoritatea de licențiere, dacă oricare dintre cerințele inițiale de certificare sau standardele impuse încetează să mai fie menținute la nivelul minim aprobat.

Capitolul 12 Atribuțiile autorității de licențiere

12.1. Autoritatea de licențiere este independentă față de operatori aerieni, agenții aeronautici și organizațiile de pregătire certificate.

12.2. Autoritatea de licențiere certifică, supraveghează și monitorizează pregătirea și menținerea competențelor dispecerilor operațiuni zbor. În acest sens, atribuțiile autorității de licențiere cuprind:

- (a) eliberarea, revalidarea și reînnoirea licențelor;
- (b) eliberarea și menținerea licențelor, calificărilor, autorizărilor și certificatelor;
- (c) suspendarea sau revocarea licențelor/autorizărilor asociate;
- (d) aprobarea cursurilor și a planurilor de pregătire în cadrul operatorului/agentului aeronautic;
- (e) aprobarea procedurilor legate de menținerea competenței;
- (f) acceptarea dispecerilor operațiuni zbor responsabili cu pregătirea teoretică și practică.

12.3. La primirea unei cereri, autoritatea de licențiere verifică îndeplinirea de către solicitant a cerințelor prezentei reglementări.

12.4. Dacă autoritatea de licențiere constată că solicitantul îndeplinește cerințele prezentei reglementări, atunci eliberează, reînnoiește sau revalidează licența/autorizarea respectivă.

12.5. Licența eliberată de autoritatea de licențiere cuprinde elementele stabilite în procedura PAC-LDOZ, ediția aplicabilă în vigoare, pentru punerea în aplicare a prevederilor prezentei reglementări.

12.6. Autoritatea de licențiere gestionează baza de date privind competențele tuturor titularilor de licență care țin de domeniul lor de responsabilitate și valabilitatea acestora.

Capitolul 13 Atribuțiile operatorului aerian/agentului aeronautic

13.1. Operatutul aerian/agentul aeronautic trebuie să se asigure că dispecerii operațiuni zbor îndeplinesc următoarele atribuții și responsabilități:

- a. să asiste pilotul comandant în pregătirea zborului și să furnizeze informațiile relevante solicitate;
- b. să asiste pilotul comandant la întocmirea planurilor de zbor operaționale și ATS, să semneze, dacă este cazul, și să depună planul de zbor ATS la unitatea de trafic aerian corespunzătoare;
- c. să furnizeze în timpul zborului, prin mijloace adecvate, informații relevante privind siguranța zborului;
- d. în situații de urgență, să inițieze procedurile specificate în Manualul de Operațiuni al operatorului aerian.

13.2. În caz de urgență, un dispecer operațiuni zbor trebuie:

- a. să inițieze procedurile descrise în manualul de operațiuni, evitând să ia orice măsură care ar intra în conflict cu procedurile ATC;
- b. să transmită pilotului comandant informațiile legate de siguranță care pot fi necesare pentru desfășurarea în siguranță a zborului, inclusiv informații referitoare la orice modificări ale planului de zbor care devin necesare pe parcursul zborului.

13.3. Un dispecer operațiuni zbor trebuie să evite să ia măsuri care ar intra în conflict cu procedurile stabilite pentru furnizarea:

- a. serviciului de control al traficului aerian;
- b. serviciului meteorologic aeronautic;
- c. serviciului de comunicații.

13.4. Un dispecer operațiuni zbor care își exercită atribuțiile în cadrul unui operator aerian care desfășoară transport aerian comercial sau în cadrul unui agent aeronautic, va fi numit în funcție doar dacă îndeplinește următoarele condiții:

- a. a absolvit cursul de pregătire specifică operatorului care abordează toate componentele specifice ale metodei sale aprobate de control și supraveghere a operațiunilor de zbor;
- b. a participat la un zbor în vederea calificării în compartimentul echipajului de zbor al unui avion, în ultimele 12 luni. Zborul va fi efectuat deasupra uneia dintre zonele de operare pentru care deține calificări;
- c. a demonstrat operatorului cunoștințe despre:
 - i. conținutul manualului de operațiuni;
 - ii. echipamentul radio din avioanele utilizate;
 - iii. echipamentul de navigație din avioanele utilizate.
- d. a demonstrat operatorului cunoștințe despre operațiunile pentru care dispecerul operațiuni zbor este responsabil și domeniile în care acea persoană este autorizată să exercite supravegherea zborului, după cum urmează:
 - i. condițiile meteorologice sezoniere și sursele de informații meteorologice;
 - ii. efectele condițiilor meteorologice asupra recepției radio din avioanele utilizate;
 - iii. particularitățile și limitările fiecărui sistem de navigație utilizat;
 - iv. instrucțiunile de încărcare a avionului.
- e. a demonstrat operatorului cunoștințe și abilități legate de performanța umană relevantă pentru sarcinile de dispecerat;
- f. a demonstrat operatorului capacitatea de a îndeplini sarcinile specificate la punctele 13.1., 13.2. și 13.3.

Anexa la prezenta reglementare este parte integrantă a acestei reglementări și cuprinde programele de pregătire și numărul de ore pentru pregătirea teoretică a dispecerilor operațiuni zbor.

Anexă

Faza I - Cunoștințe de bază:

Nr. crt.	Disciplina	Durata în ore
1.	Legislație și reglementări aeronautice	30
2.	Inițiere în aviație - terminologie de aviație	11
3.	Cunoașterea aeronavei	10

4.	Proceduri de planificare a zborului și calculul performanței	17
5.	Navigație aeriană	24
6.	Managementul traficului aerian	31
7.	Meteorologie aeronautică	20
8.	Masa și centrul aeronavei	27
9.	Transportul pe calea aerului al bunurilor periculoase	9
10.	Planificarea zborului	18
11.	Monitorizarea zborului	16
12.	Comunicații radio	18
13.	Factori umani	15
14.	Siguranța zborului (situații de urgență și normale)	8
15.	Proceduri operaționale	8
16.	Principiile zborului	8
	Total ore:	270

Faza a II-a - Instruire practică:

Operațiuni de zbor aplicabile	25 de ore
Practică dispecer operațiuni zbor	90 de zile lucrătoare
